

Andrew Barton
*Kenny is almost shot in
the dick while peeing*
"Muh..." in the snow (2011)
Chamotteleire (crank), tre
typer steingods, epoksy,
fiberarmering og pigment
110 x 46 x 100 cm
Foto: A. Barton

Kunsthåndverk 2011
Nasjonalmuseet
Kunstindustrimuseet
18. september – 11. desember

www.nasjonalmuseet.no

Samtidig, i rommet ved siden av...

Marianne Zamecznik har sett kunsthåndverkernes høstutstilling som tross et vidt og litt uklart utvalg serverer humoristiske forbindelseslinjer her og der.

Norske Kunsthåndverkeres høstutstilling handler ikke i første rekke om å vise et representativt utvalg av hva som blir produsert akkurat nå, men om hva som kan definere kunsthåndverket i dag, og i det ligger et kritisk og selektivt konsept. Kravet på å være samtidig har ført til at et av samtidskunstens primære funksjoner er å artikulere et levende «nå». Denne søken etter det samtidige finner vi i juryens to ledetråder for årets utvalg, nemlig «Godt håndverk» og «Mening. Reflektere virkeligheten».

Alvorets komikk

Verket som pryder omslaget på katalogen er også det som møter deg først når du entrer utstillingen. Andrew Bartons *Kenny is almost shot in the dick while peeing* "Muh..." *in the snow* er en skulptur som forestiller tegneseriefiguren Kenny fra den samfunnskritiske tegnefilmserien South Park i det øyeblikket han blir skutt av fundamentale islamister fordi han er i ferd med å skrive Muhammed i snøen når han tisser. Det populærkulturelle filteret utløser automatisk humor og en kulturkritisk vinkling på bildet som

samtidig åpner opp for temaer som har kontroversiell aktualitet i nære hendelser, og verket introduserer effektivt utstillingens samfunnsengasjerte agenda. Andre teknisk avanserte keramiske tegneserieverk i utstillingen er en underlig terracotta-skulptur av Lars Kristian Røed: et ovalt fat med en overdimensjonert torso fylt med jord, og der halsen skulle ha vært stikker et pjuskete grantre opp. *Uten tittel* inviterer ikke til en umiddelbar forklaring, men åpner for en rekke absurde assosiasjoner.

Toril Redalens to små nipsfigurer som en gang melket hvert sitt porselensdyr, men som nå sitter fanget i en permanent ikke-produktiv tjeneste, er nok også ment å spille på det absurde, men er etter min mening for didaktiske til å lykkes i det. De annonserer derimot et annet sentralt hovedmotiv i utstillingen, nemlig *hjemmet*. Husarbeid finner vi igjen Tora Endestad Bjørkheims heklede bøtte, oppvaskhåndkle og vaskehansker. Hun har etter hvert laget ganske mange slike hverdagsobjekter, og det er en sikker vinner hos publikum, kanskje på grunn av kombinasjonen av det komisk trivielle og det teknisk imponerende. I tillegg viser hun et pyntehåndkle der den broderte teksten gjengir et google-søk på ordene «the perfect attitude for the perfekt woman». Resultatet er en liste utsagn fra den tenkte drømmekvinnen – sett fra en manns synspunkt: «I'm bored. Let's shave my pussy» eller «I signed up for yoga so that I can get my ankles behind my head just

for you». Dette er dessverre ikke humor på egen bekostning, men et generisk script om hverdagsobjekter og feminisme som ikke skaper noen syntese mellom innhold og uttrykk.

Litt ufrivillig komisk i utstillingen er nærværet av verket til Eli Veim. Hennes to porselensskulpturer er så slående like Sidsel Hanums naturformer i porselen at man kan undre seg om det er lurt å fortsette med anonym juryering for denne utstillingen i fremtiden.

Ouroboros

Kunsthåndverkprisen er den gjevreste utmerkelsen man kan få innen fagfeltet, og årets vinner er Kari Dyrdal med verket *Valses* fra 2009, en tekstil framstilt ved hjelp av digital vev. Juryen begrunner tildelingen med at verket representerer både tradisjon og fornyelse, som er «kjerneverdier i kunsthåndverket».

Det er interessant at juryen legger vekt på dette argumentet i sin begrunnelse og ikke det som etter min mening er mest interessant, nemlig motivet, som med juryens ord er «utradisjonelt». Motivet er basert på et fotografi av en valses maskineri, og henviser derfor til den industrielle fremstillingsprosessen av garn – som verket selv er laget av. *Valses* blir dermed en ouroboros, et verk som handler om seg selv og hvordan det ble til. Dette er et mye brukt perspektiv innen konseptkunsten og markerer en interessant inngang også til kunsthåndverket.

Sigurd Bronger, en annen kunstner som er med på utstillingen, representerer også denne måten å orientere verket på. Smykkeskulpturene hans retter ofte oppmerksomheten mot sine konseptuelle, materielle og teknologiske sider, og *Blank turbin*, som han viser her, har også den selvrefleksive motorikken som gjør at verket stadig beveger seg mellom ide og fysisk objekt.

Craftivism som kritisk handling

Verket som avslutter utstillingen, Line Mastads krigs-prosjekt, beveger seg også mellom ulike perspektiver. Arbeidet består blant annet av en strikkes bunad-uniform og et relasjonelt strikkeprosjekt, som har fått tittelen *Soldatskjoldet*, der kunstneren oppfordrer besøkere til å strikke gensere til norske soldater på oppdrag i Afghanistan. Ideen å hjemmestrikke til soldater i feltet har hun hentet fra et dameblad anno 1940 som hun

overfører direkte til dagens situasjon. Kunstneren bruker et overdrevet og affektert språk for å formidle prosjektet i instruksjonen til betrakteren. Dette henter om satire og en distansert orkestre-ring som virkemiddel i seg selv. Det parodiske oppstår her i at virkemidlene overdrives eller brukes på et upassende emne – med det resultat at selve hovedtesen i arbeidet, nemlig oversettelsen fra håndverk til omsorg, latterliggjøres og endrer fortegn. Verket antar dermed burleske dimensjoner – en form av hodeløsgalskap à la Monty Python. Og det kan være underholdende nok i og for seg, om enn problematisk dersom man anser verket for å ha en virkelig funksjon i verden og ikke være en representasjon av den.

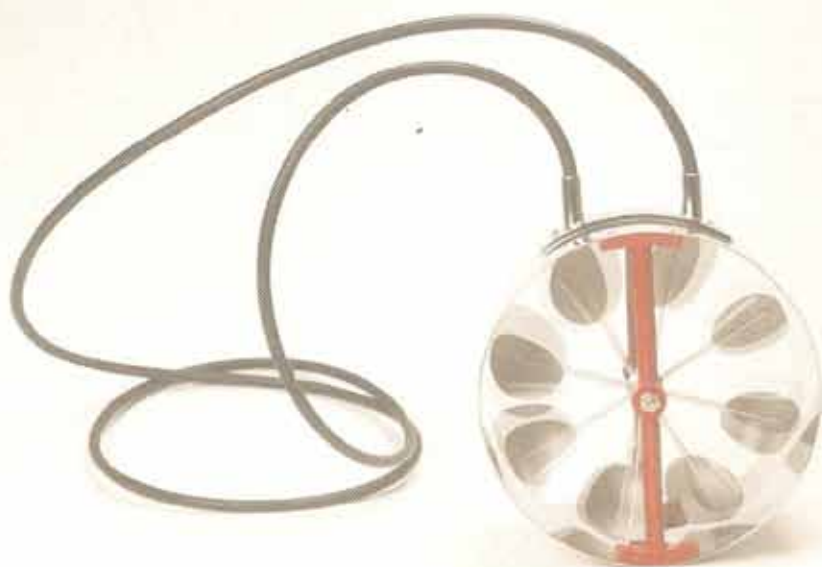
Den relasjonelle delen av Mastads prosjekt er dessuten et eksempel på begrepet *craftivism*, som kunsthistoriker Knut Astrup Bull tar for seg i utstillingsskatalogens essay. Han argumenterer for at håndverket som estetisk handling er det meningsbærende i kunsthåndverket, og ikke utøvelsen av håndverkskunnen. Ifølge Bull har kritiske strategier som *craftivism* og DIY vært med å revitalisere håndverket, samtidig som det går hånd-i-hånd med Arts & Craft-bevegelsens avantgardistiske læresetninger om å bryte ned grensene mellom kunst og liv. Astrup Bull avslutter essayet med å si at «Craftivism og kunsthåndverket representerer en kritisk posisjon til tendenser i samtidens kunst- og samfunnsliv», og hevder at denne posisjonen preger vår tids kunsthåndverk.

Fokuset på *craftivism* og DIY må sies å være en eklatant avsporing fra juryens ledetråd, altså «Godt håndverk», men kan virke som en forfriskende kurs å stake ut for kunsthåndverket. Jeg spør meg likevel om disse «anti-art»-bevegelsene er produktive fluktruter for kunsthåndverket, eller om de først og fremst fungerer som moteriktige og lettfattelige posisjoneringer innen kulturfeltet.

Marianne Zamecznik bor i Berlin og skriver regelmessig for norske og internasjonale magasiner og har redigert flere publikasjoner. Hun inngikk i Momentum biennalens kuratorteam i 2011 og frem til 2010 var hun leder på 0047, et visningsrom for kunst og arkitektur i Oslo. Hun har studert ved Statens Håndverks- og kunstindustriskole (SHKS) og på Konstfack, Stockholm.

Tora Endestad Bjørkheim
*It's a small world, but not if
you have to clean it* (2010)
Heking, bomul
Foto: Endestad Bjørkheim

Sigurd Bronger
Blank turbin (halskjede) (2010)
Luftinstrument, stål, gummi,
forkrommet messing, lekkert aluminium
Foto: S. Bronger